

още въ първото и второто царство*) Тъзи архитектурни форми се срѣщатъ преимуществено въ полската кжща и нейното разпространение на западъ въ полуострова очертава и етнографическитѣ граници на българското племе въ тая посока.

Източнобългарска кжща. — Въ втората група остава източнобългарската кжща. Тая кжща възниква сжщо подъ влиянието на италианския ренесансъ, пренесенъ обаче по другъ път: презъ Цариградъ, Одринъ и бѣломорскитѣ брѣгове. Тука принадлежи планинската кжща, тази отъ XIX вѣкъ. Къмъ тази група трѣбва да се разгледа родопската като малко по самостоятелна, развита подъ влиянието на бѣломорската кжща, специално островъ Тасосъ, и най-вече на турцитѣ юруци, които едновременно съ поселяването си въ Родопитѣ и бѣломорска Тракия, заедно съ своето овчарство донасятъ тука и елементи на арабската архитектура. Това влияние се е проявило въ появата на къшката, резбата, нѣкои други декоративни елементи и общата контура на сградата.

Къмъ тази втора група трѣбва да се разгледа и балканската жеравненска дървена кжща, която е чисто българска кжща, както въ разпредѣление така и въ външната архитектура. Повечето отъ запазенитѣ до днесъ сгради, отъ тоя видъ, водятъ произхода си отъ преди 80—100—120 години, което спада съ силния економически подеъмъ на българския еснафъ презъ миналия вѣкъ. Все презъ този периодъ се проявяватъ и голѣмитѣ български майстори строители.

Срѣдногорската кжща, както и тази въ южна България е израсла подъ непосредственото влияние на Одринъ и Цариградъ.

Развитието на българската селска кжща най-характерно се е проявило въ планинската кжща и то въ планини гдето населението се е занимавало съ професии доходни, отъ които е могло да натрупа материални блага. Петъ сж областитѣ гдето това е могло да стане и гдето действително и днесъ се намиратъ най-добритѣ сгради: Тетевенския балканъ, Тревненския, Котленския, Срѣдногорския и Родопския, всичкитѣ тѣзи мѣста сж чисто балкански, мѣста гдето въ повечето отъ тѣхъ населението се занимавало съ овчарство. Въ полето гдето населението е изключително земледѣлческо, поради характера на производството, такива материални блага не сж могли да се създадатъ, и тука не се виждатъ следитѣ на благоустроенъ животъ: липсва и архи-

*) Последнитѣ разкопки на Симеоновата църква въ Преславъ, ясно говорятъ за прекото влияние на италианската архитектура въ България, въ тази епоха.